



ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy Mgr. Davida Hipšra a soudců Mgr. Lenky Krupičkové a JUDr. Tomáše Foltase v právní věci žalobce: **D. Q. M.**, zastoupen Mgr. Štěpánem Svátkem, advokátem se sídlem Na Pankráci 820/45, Praha 4, proti žalované: **Komise pro rozhodování ve věcech pobytu cizinců**, se sídlem nám. Hrdinů 1634/3, Praha 4, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 20. 9. 2018, č. j. 9 A 76/2015 - 61,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žádný z účastníků **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení.

O d ů v o d n ě n í :

I.

[1] Rozhodnutím ze dne 5. 6. 2014, č. j. OAM-3126-48/ZR-2011, Ministerstvo vnitra ČR (dále jen „správní orgán I. stupně“) dle § 87l odst. 1 písm. c) zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), zrušilo žalobci povolení k trvalému pobytu a stanovilo mu dle § 50 odst. 5 téhož zákona lhůtu k vycestování z území České republiky v délce 30 dní od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí.

[2] Proti rozhodnutí správního orgánu I. stupně podal žalobce odvolání, které žalovaná rozhodnutím ze dne 1. 4. 2015, č. j. MV-100289-4/SO-2014, zamítla.

II.

[3] Žalobce napadl rozhodnutí žalované žalobou u Městského soudu v Praze (dále též „městský soud“), který ji v záhlaví uvedeným rozsudkem zamítl. Shodl se se správními orgány, že žalobce účelově uzavřel manželství za účelem získání pobytového oprávnění. Tento závěr plyne nejen z časové posloupnosti žalobcova jednání (do České republiky přicestoval na základě krátkodobého víza, které jej opravňovalo k pobytu od 11. 10. 2004 do 30. 12. 2004, dne 29. 11. 2004 podal žádost o potvrzení oprávněnosti pobytu za účelem uzavření sňatku, tento uzavřel dne 3. 12. 2004 a obratem požádal o povolení k trvalému pobytu), ale je podložen rovněž rozsudkem Okresního soudu Brně o rozvodu manželství (dále jen „rozsudek okresního soudu“), výpověďmi bývalé manželky, o jejichž pravdivosti neměl soud důvod pochybovat, skutečností, že žalobce neměl po svatbě nahlášen trvalý pobyt společně s manželkou a že musel být v řízení o rozvodu z důvodu neznámého pobytu zastoupen opatrovníkem. Žalobce svým jednáním sledoval výhradně vlastní prospěch spočívající v získání pobytového oprávnění, motivace české státní občanky k uzavření sňatku je pro posouzení věci irelevantní. Přestože byl žalobce opakovaně předvolán k výslechu, v rozporu s § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců ve věci odmítl vypovídat. Nelze tedy přisvědčit námitce, že správní orgány pochybily, pokud jej nevyslechly. Žalobce měl v průběhu správního řízení dostatek možností prezentovat svoji verzi skutkových okolností. Soud neshledal důvodnou ani námitku nepřiměřenosti napadeného rozhodnutí. Žalobce toliko uvedl, že žije ve společné domácnosti se svými dvěma dětmi a zabezpečuje je. V době vydání žalobou napadeného rozhodnutí však byly obě děti již zletilé, přičemž žalobce jejich závislost na něm či jinou úzkou vazbu neprokázal, ani netvrdil. Nadto žijí další dvě děti žalobce mimo území České republiky. Intenzitu zásahu do soukromého a rodinného života snižuje i to, že napadeným rozhodnutím nebylo rozhodnuto o vyhoštění žalobce, ani mu nebyl z dlouhodobého hlediska zakázán pobyt na území. Žalobce tedy může udržovat styky se svými dětmi prostřednictvím jiné formy pobytového oprávnění.

III.

[4] Proti rozsudku městského soudu podal žalobce (dále též „stěžovatel“) včasnou kasační stížnost z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 písm. a) a d) zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále též „s. ř. s.“). Městský soud se vypořádal s jeho žalobními námitkami nedostatečně a tyto nesprávně posoudil. Na základě listin založených ve spise nebyla bez důvodných pochybností prokázána účelovost manželství. Je třeba zohlednit délku sňatku, společné soužití manželů po uzavření sňatku, absenci jakékoliv výhody na straně manželky a to, že si stěžovatele vzala z lásky. Nelze naopak vycházet toliko z krátkého časového odstupu mezi vstupem stěžovatele na území České republiky, uzavřením sňatku a jeho brzkým odchodem ze společné domácnosti. Stěžovatel byl zkrácen na svých procesních právech, neboť nebyl vyslechnut, byť to navrhl ve vyjádření k podkladům rozhodnutí. Správní orgány a městský soud rovněž nesprávně odkazovaly na § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců. Toto ustanovení v roce zahájení správního řízení neplatilo. Nesprávně byla posouzena i námitka přiměřenosti rozhodnutí z hlediska zásahu do soukromého a rodinného života. Stěžovatel tvrdil a prokázal existenci rodinných vazeb na území České republiky výpisem z evidence cizinců, potvrzením

pokračování

o studiu dětí, kopií povolení k pobytu. Navrhuje, aby Nejvyšší správní soud rozsudek městského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení.

IV.

[5] Žalovaná se ke kasační stížnosti nevyjádřila.

V.

[6] Nejvyšší správní soud posoudil kasační stížnost v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadené rozhodnutí netrpí vadami, k nimž by musel přihlédnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.).

[7] Kasační stížnost není důvodná.

[8] Jelikož stěžovatel napadá rozsudek městského soudu mimo jiné pro nepřezkoumatelnost, zabýval se Nejvyšší správní soud nejprve tímto důvodem. Bylo by totiž předčasné zabývat se právním posouzením věci samé, bylo-li by současně napadené rozhodnutí městského soudu skutečně nepřezkoumatelné, resp. bylo-li by řízení před městským soudem stíženo jinou vadou řízení před soudem mající potenciálně vliv na zákonnost rozhodnutí. Stěžovatel spatřuje nepřezkoumatelnost rozsudku městského soudu v tom, že se dostatečně nevypořádal s jeho žalobními námitkami.

[9] Této námitce však nelze přisvědčit. Městský soud se zabýval zevrubně oběma žalobními námitkami stěžovatele a uvedl, proč je shledává nedůvodnými. Je třeba zdůraznit, že přesvědčivé odůvodnění soudního rozhodnutí není třeba budovat striktně na polemice s každou jednotlivou dílčí žalobní námitkou. Je důležité posoudit meritum sporu a poskytnout odpověď na základní námitky, v nichž může být obsažena i odpověď na námitky dílčí (srov. rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 14. 2. 2013, č. j. 7 As 79/2012 - 54, nebo ze dne 19. 2. 2014, č. j. 1 Afs 88/2013 - 66). Ztotožnil-li se pak městský soud se závěry správních orgánů a potvrdil jejich správnost, nečiní to jeho rozsudek nepřezkoumatelným. Nesouhlas stěžovatele s věcným posouzením jeho námitek ze strany městského soudu totiž nezakládá kasační důvod dle § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s., ale je samostatným kasačním důvodem dle písm. a) uvedeného ustanovení (viz rozsudky Nejvyššího správního soudu ze dne 12. 11. 2013, č. j. 2 As 47/2013 - 30, nebo ze dne 29. 4. 2010, č. j. 8 As 11/2010 - 163, atd.).

[10] Nejvyšší správní soud neshledal ani jiné nedostatky zakládající nepřezkoumatelnost napadeného rozsudku. Důvody, které městský soud vedly k zamítnutí žaloby, jsou z odůvodnění seznatelné. Soud vyličil konkrétní skutkové okolnosti, o něž své rozhodnutí opřel, uvedl úvahy, kterými se řídil při posouzení důvodnosti žaloby, a popsal závěry, ke kterým na základě těchto úvah dospěl.

[11] Nejvyšší správní soud se shoduje rovněž s meritorním posouzením věci ze strany městského soudu a neshledává jeho závěry k oběma žalobním námitkám nezákonnými.

[12] Dle § 87l odst. 1 písm. c) zákona o pobytu cizinců v relevantním znění [m]inisterstvo rozhodnutím zruší povolení k trvalému pobytu, jestliže držitel tohoto povolení se dopustil

obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k trvalému pobytu, zejména pokud účelově uzavřel manželství nebo jeho účelově prohlášeným souhlasem bylo určeno otcovství.

[13] Samotný zákon o pobytu cizinců definici manželství uzavřeného účelově neuvádí, Nejvyšší správní soud se touto problematikou nicméně opakovaně zabýval. Z jeho judikatury plyne, že posouzení účelovosti uzavřeného manželství je otázkou skutkovou. Veřejné právo přitom nahlíží na manželství autonomně podle svých norem a není vázáno vymezením jeho účelu normami práva soukromého. Vyhovuje-li manželství účelu vymezenému normami soukromého práva, neznamená to automaticky, že jej nelze označit za účelové (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 2. 10. 2013, č. j. 1 As 58/2013 - 43). Účelovost uzavření manželství je nutné posuzovat po celou dobu správního řízení, a to až do rozhodnutí odvolacího orgánu. Pokud je v řízení před správními orgány prokázáno, že manželství plní svou funkci, není možné takové manželství považovat za účelově uzavřené, ačkoli tomu tak od jeho úplného počátku nebylo (rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 31. 8. 2012, 5 As 104/2011 - 102, č. 2781/2013 Sb. NSS).

[14] V rozsudku ze dne 7. 6. 2018, č. j. 9 Azs 410/2017 - 96, pak Nejvyšší správní soud uvedl soubor skutečností, které vyvracejí nebo naopak indikují úmysl účelového uzavření manželství: *„V obecné rovině lze za indikativní faktory, které svědčí tomu, že žadatel o vízum neuzařel manželství pouze za účelem obejití právních předpisů upravujících vstup a pobyt cizinců označit, např. to, že manžel, který je státním příslušníkem třetí země, by bez problémů získal právo pobytu sám, nebo již legálně pobýval v členském státě občana EU předtím, pár byl před sňatkem v dlouhodobém vztahu, pár měl společné bydliště/domácnost po dlouhou dobu, pár přijal vážný dlouhodobý právní nebo finanční závazek se společnou odpovědností (hypotéka na bydlení atd.), manželství trvá dlouhou dobu. (...) Za podstatné faktory, které jsou-li dány, mohou naopak vést k závěru o účelovém manželství lze označit, např. to, že není udržováno manželské soužití; chybí společné přispívání k odpovědnostem vyplývajícím z manželství; manželé se neshodnou při informacích o průběhu seznámení; manželé nehovoří společným jazykem.“* Prokazování účelovosti manželství je tedy nutně založeno na zjištění okolností provázejících seznámení obou snoubenců, jejich svatbu a jejich následný život. Ačkoliv se citovaný rozsudek věcně zabýval zamítnutím žádosti o udělení krátkodobého víza, jsou jeho závěry plně přenositelné na posuzovanou věc, neboť právní úprava § 20 odst. 5 písm. c) zákona o pobytu cizinců je prakticky totožná s § 87l odst. 1 písm. c) téhož zákona. Z judikatury Nejvyššího správního soudu přitom plyne požadavek, aby bylo na srovnatelné právní instituty nahlíženo shodně (srov. rozsudek rozšířeného senátu Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 10. 2005, č. j. 2 Afs 81/2005 - 54, č. 791/2006 Sb. NSS).

[15] Se stěžovatelem lze obecně souhlasit v tom, že krátký časový odstup mezi jeho vstupem na území České republiky a uzavřením sňatku s českou státní občankou nemůže sám o sobě sloužit jako důkaz o účelovosti uzavřeného manželství. Stěžovatel však přehlíží, že v projednávané věci byly zjištěny další okolnosti, které i ve spojení s délkou trvání předmanželského vztahu vedou k závěru o účelovém uzavření sňatku z jeho strany.

[16] Jak uvedl již městský soud, správní orgány nezaložily závěr o účelovosti manželství uzavřeného stěžovatelem výhradně na časové posloupnosti jeho jednání, ale především na obsahu rozsudku okresního soudu a svědecké výpovědi jeho bývalé manželky. V rozsudku

pokračování

okresního soudu je především konstatováno, že stěžovatel odešel od bývalé manželky krátce po uzavření manželství, od té doby nejsou v kontaktu, nevidají se, bývalá manželka neví, kde se stěžovatel nachází, nemá zájem na obnovení manželského soužití a má vztah s jiným mužem. Z výpovědi bývalé manželky pak vyplynulo, že se se stěžovatelem seznámila při brigádě na stánku v Brně. Před svatbou jej znala přibližně půl roku, jejich známost začala asi po dvou měsících od seznámení. Před svatbou u ní byl stěžovatel asi dvakrát krátce na kávě, ona jej nikdy v jeho bydlišti (ubytovně) nenavštívila. Nikdy nežili ve společné domácnosti, nedělili se o peníze. Stěžovatel hodně cestoval, často nevěděla, kde se nachází. Nemluvili společným jazykem. Svatbu navrhl stěžovatel a jeho známí ji zařídili k podivu bývalé manželky v Jáchymově. Své rodině stěžovatele nepředstavila a nepoznala nikoho z jeho rodiny. Často jej vídala s jinou ženou vietnamské národnosti. Od svatby se stěžovatelem v podstatě nemluvila a naposledy jej viděla asi 14 dní po ní. Poté musel někam odejít. Přes svůj slib nezajistil společný byt, již se nevrátil a ona jej nevyhledávala. Domnívala se, že stěžovatel před svatbou měl trvalý pobyt v České republice.

[17] Stěžovatel se mýlí, pokud dovozuje, že z výsledku bývalé manželky nevyplynulo nic, co by podporovalo závěr o účelovosti sňatku. Z popisu společného soužití bývalou manželkou je totiž naopak zřejmé, že manželé neměli prakticky žádnou společnou minulost, před svatbou ani po ní spolu nebydleli, nevedli společný rodinný život, neměli ani společný dorozumívací jazyk. Jak přitom uvedl Nejvyšší správní soud v již citovaném rozsudku 9 Azs 410/2017 - 96, *„jazyková bariéra může svědčit velmi nízké či nulové komunikační potřebě, a tedy vyvolávat vážné pochybnosti o existenci skutečného rodinného života mezi manžely“*. Správní orgán I. stupně na základě obsahu rozsudku okresního soudu a výsledku bývalé manželky zjistil takové okolnosti, které dostatečně prokazují, že stěžovatele vedlo k uzavření sňatku s bývalou manželkou výhradně získání pobytového oprávnění na území České republiky. Tato zjištění se přitom stěžovateli nepodařilo hodnověrným způsobem zpochybnit.

[18] Dle stěžovatele o neúčelovosti uzavřeného sňatku svědčí délka manželství, společné soužití manželů po svatbě a prohlášení bývalé manželky, že za uzavření sňatku neobdržela žádnou výhodu a vzala si jej z lásky. Byť manželství stěžovatele bylo rozvedeno po více než 20 měsících (rozsudkem okresního soudu ze dne 17. 8. 2006), samotná délka manželství není pro posouzení věci relevantní. Rozhodné je naopak zjištění, že manželé spolu po dobu trvání manželství vůbec nežili, což potvrzuje rozsudek okresního soudu, výpověď bývalé manželky a nepřímě i to, že se stěžovatel rozvodového řízení neúčastnil a z důvodu neznámého pobytu musel být zastoupen opatrovníkem. Z hlediska posouzení účelovosti manželství pak není podstatná motivace bývalé manželky k uzavření sňatku, ale toliko motivace stěžovatele. Pro závěr o účelovosti manželství totiž postačuje, že zákon je obcházen a účelově jedná pouze ten z manželů, jež uzavřením sňatku získává povolení k trvalému pobytu (srov. text zákona: *držitel tohoto povolení se dopustil obcházení tohoto zákona s cílem získat povolení k trvalému pobytu, zejména pokud účelově uzavřel manželství, důraz přidán*). Stěžovatel přitom v řízení ani netvrdil, že by jeho úmyslem bylo vést společný manželský život. Ostatně jeho chování po svatbě takovému úmyslu vůbec neodpovídalo.

[19] Stěžovatel se výsledku bývalé manželky nezúčastnil (přestože o něm byl předem vyrozuměn), v žádném ze svých podání její výpověď nezpochybnil a ve věci odmítl

vypovídat. Nelze přitom přisvědčit námitce, že správní orgány pochybily, když své závěry učinily bez provedení výsledku stěžovatele. Z rozhodnutí správních orgánů vyplývá, že návrhu stěžovatele na provedení jeho výsledku ze dne 21. 2. 2014 nebylo vyhověno, neboť tento ve věci opakovaně odmítl vypovídat. Nejvyšší správní soud ze správního spisu ověřil, že stěžovatel byl správním orgánem I. stupně předvoláván k výsledku celkem čtyřikrát, avšak buďto se odmítl k věci vyjádřit nebo se k němu nedostavil s odůvodněním, že dle jeho názoru nejsou dány žádné důvody k vedení řízení o zrušení povolení k trvalému pobytu. Stěžovatel byl přitom již při zahájení správního řízení informován o tom, že řízení je vedeno z důvodu podezření na účelově uzavřené manželství. Pokud tedy měl za to, že neexistují důvody pro vedení řízení o zrušení trvalého pobytu, byla by jeho účastnická výpověď právě tou příležitostí, kde mohl předejít svou vlastní skutkovou verzi rozhodných událostí, případně zpochybnit obsah výpovědi bývalé manželky. Stěžovatel však sám na možnost podat účastnickou výpověď rezignoval. Lze tedy souhlasit se závěrem městského soudu, že stěžovatel měl v průběhu správního řízení, jež trvalo téměř tři roky, dost příležitostí se k věci vyjádřit. Nevyhovění jeho návrhu na provedení účastnické výpovědi v samém závěru řízení v situaci, kdy tuto možnost předtím čtyřikrát nevyužil, nelze hodnotit jako pochybení správních orgánů. Ostatně, stěžovatel v odvolání, žalobě ani kasační stížnosti netvrdil žádné skutečnosti, které měly být snad jeho výsledkem prokázány.

[20] Nelze přisvědčit ani kasační námitce, že odkaz správních orgánů a městského soudu na § 169 odst. 2 zákona o pobytu cizinců je nezákonný z důvodu absence citovaného ustanovení v zákoně ve znění platném a účinném ke dni zahájení řízení (tj. 15. 9. 2011). Uvedená norma byla do zákona o pobytu cizinců vložena zákonem č. 379/2007 Sb., a sice jako třetí odstavec citovaného ustanovení. Důvodová zpráva k jejímu zakotvení uváděla, že: *„Na základě zkušeností z praxe se jeví jako nezbytné doplnit možnost správního orgánu vyslechnout účastníka řízení vedeného podle cizineckého zákona k některým skutečnostem. Tato potřeba vyvstává především v souvislosti s prokazováním účelových manželství a obdobných jednání, ale též při zjišťování existence překážek vycestování. Účastník řízení má podle § 36 odst. 2, odst. 3 správního řádu právo vyjádřit v řízení své stanovisko, resp. vyjádřit se k podkladům rozhodnutí, nicméně v rámci využití těchto institutů není účastník povinen zodpovědět případné otázky správního orgánu. (...)“* Zákonem č. 427/2010 Sb., pak došlo ke zrušení prvního odstavce a přečíslování stávajícího třetího odstavce na odstavec druhý. Správní orgány ani městský soud tedy neodkazovaly na neplatné ustanovení.

[21] Nejvyšší správní soud neshledal důvodnou ani námitku nepřiměřenosti rozhodnutí o zrušení povolení stěžovatele k trvalému pobytu z hlediska zásahu do jeho soukromého nebo rodinného života. Stěžovatel v této souvislosti uvádí, že prokázal existenci rodinných vazeb na území České republiky. Městský soud nicméně nečinil sporným, že stěžovatel žije ve společné domácnosti se dvěma dětmi, ale poukázal na skutečnost, že se k datu vydání rozhodnutí o zrušení povolení stěžovatele k trvalému pobytu jednalo již o zletilé děti (syn 19 let, dcera téměř 23 let), u nichž by stěžovatel musel prokázat dostatečnou míru jejich závislosti na jeho osobě či jinou úzkou vazbu mezi nimi. To však stěžovatel v řízení před správními orgány neučinil. Doložil toliko jejich povolení k trvalému pobytu na území České republiky a nadto v rozporu se skutečností tvrdil, že je syn nezletilý. Teprve k žalobě stěžovatel v souvislosti s návrhem na přiznání odkladného účinku předložil potvrzení, že dcera studuje druhým ročníkem Metropolitní univerzity Praha a syn je ve

pokračování

čtvrtém ročníku Československé akademie obchodní. Z uvedeného je zřejmé, že se nejedná o malé nesoběstačné děti, ale o dvě dospělé osoby, přičemž z ničeho nelze dovodit, že by nebyly schopny se o sebe postarat svépomocí, respektive že by jim stěžovatel nemohl poskytovat materiální pomoc i ze zahraničí. Je pravdou, že rozhodnutím o zrušení povolení k trvalému pobytu dojde k určitému omezení rodinného života stěžovatele a jeho dětí, nicméně nikoli k jeho znemožnění. Žalovaná i městský soud správně poukázaly na to, že stěžovateli nebyl zakázán pobyt na území České republiky a právní řád mu poskytuje jiná pobytová oprávnění, na jejichž základě může udržovat styky se svými dětmi v České republice.

[22] S poukazem na shora uvedené důvody Nejvyšší správní soud zamítl kasační stížnost jako nedůvodnou (§ 110 odst. 1 s. ř. s.). Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání.

[23] Soud rozhodl o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti podle § 60 odst. 1 věty první s. ř. s. za použití § 120 s. ř. s. Stěžovatel nebyl v řízení o kasační stížnosti úspěšný, proto nemá právo na náhradu nákladů řízení. Žalované, jíž by jinak právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti příslušelo, soud náhradu nákladů řízení nepřiznal, protože jí v řízení o kasační stížnosti nevznikly žádné náklady nad rámec běžné úřední činnosti.

Poučení: Proti tomuto rozsudku **nejsou** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 10. ledna 2019

Mgr. David Hipšr
předseda senátu